בעל הבית ופועלים

מזרח סיביר
צייר וו.גוסרוב

חיו פעם שני אחים. היה להם עדר איילים אבל פעם קרה אסון - מחלה המיתה את העדר ובלית ברירה היה צריך אחד האחים ללכת ולשרת אצל שכן עשיר, בעל עדר גדול. הבכור הלך אל בעל הבית העשיר וזה אמר "תעבוד אצלי עד באביב, עד שישמע קול של קוקייה. תשיר. אבל דע לך, אני אדם רגיש, אם תעליב אותי, אם תפגע בי במילה רעה, תהיה חייב לתת לי מאה איילים. ואם אני אפגע בך, גם אני אתן לך מאה איילים."
"אבל אין לי איילים" אמר הבחור "איילים שלי מתו."
"אז תצטרך לעבוד אצלי עד הסתיו הבא."
חשב הבחור, שקל את ההצעה ובסוף הסכים "אדבר יפה עם בעל הבית" חשב "לא אפגע בו" והתחיל לעבוד אצל העשיר.
יום אחד שלח אותו בעל הבית עם עדר איילים "לך למרעה ותישאר כל עוד אור, תחזור כשיחשיך" אמר.
כל היום נשאר הפועל בחוץ וכשהשמש שקעה חזר לצ'ום (אוהל).
"מדוע חזרת?" שאל בעל הבית.
"הרי אין כבר שמש, ערב עכשיו" ענה הפועל.
"נכון, עכשיו ערב, אבל אני אמרתי 'תחזור כשיחשיך'. אכן השמש שקעה אבל הירח יצא."
"אז איך זה? תדרוש שאעבוד כל היום וכל הלילה?"
"מה? זה פוגע בך?" שאל העשיר.
"לא" ענה הפועל וחזר לעדר.
כל הלילה האיר הירח, כל הלילה נשאר הפועל עם העדר. ובבוקר הירח שקע והשמש יצאה והאירה.
הפעול נשכב על הארץ והתחיל לקלל "כך אצטרך לעבוד כל הזמן? בעל הבית לא עובד, הוא אוכל לשובע ואותי מאכיל רק בקושי, לא

דואג לי לבגדים!"
הוא לא שם לב שבעל הבית היה קרוב ושמע את דבריו.
"העלבת אותי" אמר האיש העשיר לפועל "תן לי מאה איילים, ואם לא תיתן, תעבוד אצלי חינם עד הסתיו."
עבד המסכן אצל בעל הבית עד הסתיו וחזר הביתה בידניים ריקות. שואל אותו האח "נו, כמה איילים נתן לך השכן העשיר?"
סיפר לו האח הבכור מה ואיך קרה, ואז הצעיר אמר "עכשיו תישאר אתה בבית ואני אלך לעבוד."
הלך האח הצעיר לבעל הבית והציע את עצמו לעבודה. אמר בעל הבית "תעבוד אצלי עד האביב, עד שקול הקוקייה ישמע ביער! אבל דע לך, אני אדם רגיש, אם תעליב אותי, תפגע בי במילה רעה, תמסור לי מאה איילים. ואם אני אפגע בך, גם אני אתן לך מאה איילים."
"מצוין" אמר הצעיר "אבל מאה איילים לא מספיקים לי. הבה ונסכם - מי יעליב את

השני, ייתן לו אלף איילים."
בעל הבית שקל את ההצעה הרבה זמן ובסוף אמר "מסכים!" ולעצמו חשב "אז יהיו לי עוד יותר איילים!"
למחרת השמש כבר עלתה לשמיים והפועל עדיין ישן. בעל הבית העיר אותו "קום!" אמר "השמש כבר עלתה מזמן ואתה ישן!"
"מה, אתה מנסה להעליב אותי?" שואל הפועל.
"לא, לא מעליב, סתם אמרתי לך 'לך לעדר'!" הפועל התחיל להתמהמה.
"תמהר. כבר מאוחר ואתה עוד לא יצאת."
והפועל שוב שואל "מה? אתה רוצה להעליב אותי?"
"לא, לא מעליב" עונה בעל הבית "אבל אם לא תמהר, תאחר לעבודה."
עד שהפועל התרחץ והתלבש הגיעה כבר שעת צהריים. ואז אמר הפועל "אתה יודע, בעל הבית, קודם נאכל ואחר כך אצא לעבודה."
אכל, ואחר כל אמר "אוף, התמלאתי. אינני

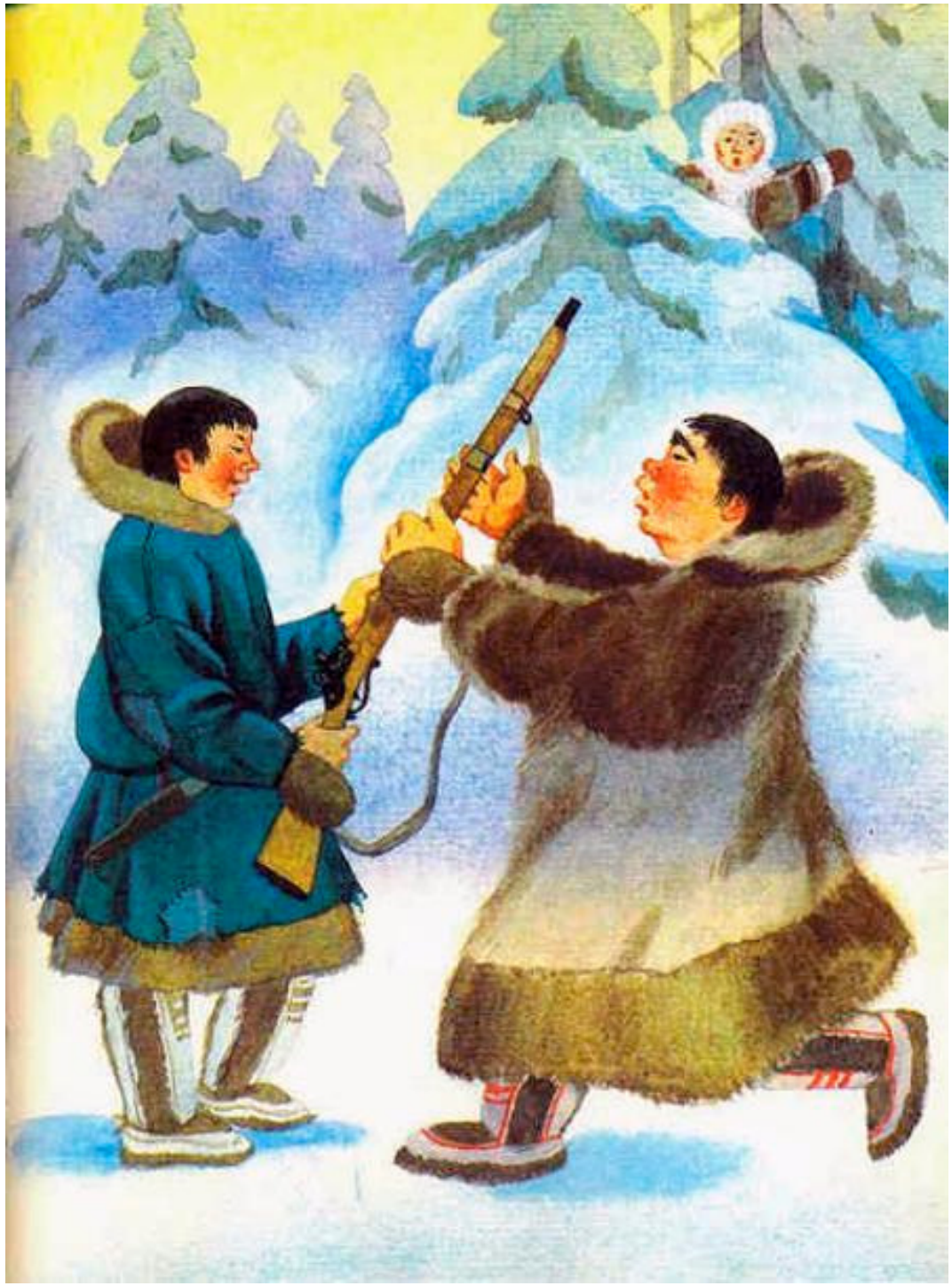

יכול לעבוד עכשיו. אנמנם קצת", נשכב על הדשא ונרדם.
בעל הבית התחיל לצעוק "מדוע אינך הולך לעבודה? אחרים כבר חזרו ואתה עדיין כאן!"
הפועל פתח עיניים, הביט על השמיים ואמר "מתחיל להחשיך. סלח לי, בעל הבית, אבל לא אצא כבר היום לעבודה."
בעל הבית קרא עוד יותר חזק "מדוע לא תעבוד היום?"
"מה? אתה מתחיל להעליב אותי?" שואל הפועל.
"לא, אני לא מעליב אתך. טוב, אל תעבוד כבר היום. לך לישון."
כך עברו שלושה חדשים. בעל הבית לא שבע נחת מהפועל החדש. הוא עובד מעט אבל את המעביד לא העליב בשום דיבור. בעל הבית החליט להתחכם. חשב "הסכמנו שיעבוד עד קריאת הקוקייה. מה לעשות כדי שקוקייה תשיר?"
חשב הרבה זמן ובסוף אמר לאישתו "לכי ליער ועלי על עץ. כשאבוא יחד עם הפועל

תתחילי לקרוא כמו קוקייה. רק תסתתרי היטב, שהוא לא ירגיש בך."
הלך בעל הבית לפועל ואמר לו לצאת יחד איתו לציד. לקחו רובים ויצאו ליער. מרחוק ראתה אותם בעלת הבית שישבה על עץ והתחילה לקרוא "קו-קו, קו-קו!"
אומר בעל הבית "אתה שומע, הנה הקוקייה שרה! הגיע זמן שתסיים את עבודתך אצלי. לך הביתה!"
הצעיר הבין שמרמים אותו. איך יתכן שקוקייה שרה בחורף? "טוב" אמר "אבל קודם כדאי לראות איזו מין קוקייה חורפית זו. איזה מין ציפור, שעוד לא שמעתי עליה?" וכיוון את הרובה שלו לעץ שעליו ישבה בעלת הבית.

כשבעל הבית העשיר רק ראה זאת התנפל על הפועל, התחיל להוציא את הרובה מידיו, לצעוק "אם תירה יקרה אסון!"
"מה? אתה מקלל אותי, מעליב אותי?" שואל הצעיר.
"כמעט והרגת את אישתי!" צועק העשיר "קח את האיילים ולך מהר אליך הביתה!"
לקח האח הצעיר אלף איילים וחזר לאחיו הבכור. מאז חיו האחים בעושר רב.